

**Drottningstranden ranta-asetakaava; Lausunto Helsingin hallinto-oikeudelle
Drottningstrandin ranta-asetakaavasta jätetyn valituksen johdosta**

Kaupunginhallitus 27.01.2025 § 15

1526/50.503/2022

YMP 27.01.2022 § 15

Hangon Tvärminnen alueella on ollut käynnissä useaa tilaa koskeva ranta-asetakaava, jonka kaavoitus on edelleen kesken. Maanomistajat ovat toimittaneet Hangon kaupungille ehdotuksen kaava-alueen uudelleen rajaamisesta. Uusi kaava-alue koskee osaa käynnissä olevan ranta-asetakaavan kiinteistöistä. Maanomistajat esittävät Hangon kaupungille, että aiemmin käynnistynyt ranta-asetakaava lopetetaan niiden tilojen osalta, joiden maanomistajat ovat mukana uudessa ehdotuksessa (Liite 2). Tiloja Drottningstrand 78-401-3-27 ja Nygård I 78-401-3-11 koskeva alue viedään eteenpäin omana ranta-asetakaavana liitteenä olevan osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaisesti.

Suunnittelualueen nimi on Drottningstrandin ranta-asetakaava.

Ranta-asetakaava laatijana toimii DI Seppo Lamppu / Kiinteistökehitys ja Kaavoitus SKLM OY.

/

Liitteenä

- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma 2.9.2021
- Vanhan kaavan osittainen lopetus -kirjelmä
- Liite 1 Maanomistajien aloite
- Liite 2 Aluekartta

Ehdotus (Luukkonen)

Ympäristölautakunta

1. toteaa, että käynnissä ollut ranta-asetakaavoitus lopetetaan kiinteistöjen 78-401-3-27 ja 78-401-3-11 osalta.
2. merkitsee tiedoksi ranta-asetakaavatyön käynnistymisen kiinteistöillä 78-401-3-27 ja osalle tilasta 78-401-3-11. Kaavan vireille tulosta tiedotetaan kuuluttamalla,
3. hyväksyy ranta-asetakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman per 2.9.2021. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma kuulutetaan tiedoksi ja se on nähtävillä koko kaavoitustyön ajan teknisessä ja ympäristövirastossa. Suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa kaavoitustyön edetessä.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma lähetetään kaupunginhallitukselle tiedoksi.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Lisätiedot

Kaupungingeodeetti Kukka-Maaria Luukkonen, 040 1359 281

YMP 12.05.2022 § 85

Drottningstrandin ranta-asetakaavan ehdotus on laadittu kaavakonsultin toimesta. Ranta-asetakaava koskee osaa tilasta Drottningstrand 78-401-3-27 ja osaa tilasta Nygård I 787-401-3-11.

/

Liitteenä

- Kaavaehdotus per 22.4.2022
- Kaavaselostus per 22.4.2022
- Selostuksen Liite 1 Seurantalomake
- Selostuksen Liite 2 Kartta ja määräykset (pienennös)

Kaavan muu materiaali: www.hanko.fi/drottningstrand_rak

Ehdotus (Luukkonen)

Ympäristölautakunta tutustuu laadittuun ehdotukseen Drottningstrandin ranta-
asemakaavaksi ja päättää ehdottaa kaupunginhallitukselle, että

- se asettaa kaavaehdotuksen julkisesti nähtäville kaupungin kotisivuille sekä tekniseen ja ympäristövirastoon vähintään 30 päivän ajaksi MRL 65 §:n ja MRA 27 §:n mukaisesti.
- kaavaehdotuksesta pyydetään lausunnot ainakin osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa mainituilta viranomaisilta ja yhteisöiltä.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Lisätiedot

Kaupungingeodeetti Kukka-Maaria Luukkonen, 040 1359 281
Maankäytönsuunnittelija Anna Johanson, 040 1359 285

KH 23.05.2022 § 142

/

Liitteenä

- Kaavaehdotus per 22.4.2022
- kaavaselostus per 22.4.2022
- Selostuksen Liite 1 Seurantalomake
- Selostuksen Liite 2 Kartta ja määräykset (pienennös)

Kaavan muu materiaali: www.hanko.fi/drottningstrand_rak

Ehdotus

Kaupunginhallitus päättää ympäristölautakunnan ehdotuksen mukaisesti , että

- se asettaa kaavaehdotuksen julkisesti nähtäville kaupungin kotisivuille sekä tekniseen ja ympäristövirastoon vähintään 30 päivän ajaksi MRL 65 §:n ja MRA 27 §:n mukaisesti ja
- kaavaehdotuksesta pyydetään lausunnot ainakin osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa mainituilta viranomaisilta ja yhteisöiltä.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Lisätiedot

Kaupungingeodeetti Kukka-Maaria Luukkonen, 040 1359 281
Maankäytönsuunnittelija Anna Johanson, 040 1359 285

Kaupunginhallitus 27.01.2025 § 15

Asian jatkokäsittely

Drottningstrandin ranta-asemakaavaehdotus on ollut nähtävillä 15.9. – 15.10.2022 välisen ajan. Muistutuksia ei jätetty.

Lausunnon antoivat Länsi-Uudenmaan museo, Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos, Uudenmaan ELY-keskus, Puolustusvoimat, Caruna Oy, Eteläkärjen ympäristöterveys, Hangon veden johtokunta sekä rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu. Museovirasto ja Uudenmaan liitto ilmoittivat, etteivät anna lausuntoa.

Lisäksi pidettiin viranomaisneuvottelu 12.12.2023.

Kaavakonsultti on laatinut vastineet saatuun palautteeseen.

Sekä ELY-keskus että Puolustusvoimat suhtautuvat kriittisesti meluvaikutuksiin ranta-asemakaavan alueella. Maakuntakaavassa on alueelle osoitettu ”Puolustusvoimien toiminnasta johtuvat melualueet”. Puolustusvoimat katsookin, että kaavassa voidaan esittää olemassa olevaa loma-asutusta sisältävä korttelialue, mutta ei uutta rakentamista mahdollistavaa loma-asuntojen korttelialuetta. ELY-keskus korostaa omassa lausunnossaan, että kaavaratkaisussa tulee ottaa huomioon, mitä Puolustusvoimat lausuu uusien loma-asuntojen sijoittamisesta ampumamelun melualueelle.

Kaavoitustyön yhteydessä on laadittu useita melumallinnuksia, viimeisimmät vuosina 2023 ja 2025. Näistä saatujen tulosten perusteella on ollut mahdollista osoittaa kaavassa riittävästi melulta suojattua aluetta loma-asuntojen rakentamisen tarpeisiin, jolla melutaso jää alle 55 dB. Selvitykset perustuvat Puolustusvoimilta saatuihin, aiemmin toteutuneisiin laukaisumääriin.

MRL 4 a §

Kansallinen turvallisuus alueiden käytössä

Alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden ja rajavalvonnan, väestönsuojelun sekä huoltovarmuuden edellyttämät kehittämistarpeet ja varmistettava, ettei niistä vastaavien tahojen toimintamahdollisuuksia heikennetä.

Liitteet:

- Vastineet ranta-asemakaavaehdotuksesta saatuun palautteeseen 31.10.2024
- Ranta-asemakaava per 31.10.2024
- Kaavaselostus liitteineen per 31.10.2024

Oheismateriaali

- Vesikasvillisuus selvitys (2. – A.)
- Luontoselvitys (2. – B.)
- Muinaisjäännösinventointi (2. – C.)
- Ampumamelu selvitys (2. – D.)
- Luontoselvitys (2. E.)
- Rakennusoikeuden Määrittely (2. – F.)
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS). (2. – G.)
- Uusi Ampumamelumallinnus: (2. – H)
- Kooste-pdf ympäristölupapäätöksistä: AVI, HAO ja KHO. (2. – K.)
- Päivitetty rakennusoikeuden mitoitus. (2. – L.)
- Viranomaisneuvottelun 12.12.2023 muistio-osa A. (2. – M.)
- Drottningstrand, Ekologiset yhteydet. (2. – N)

Ehdotus

Kaupunginhallitus hyväksyy laaditut vastineet ja niissä esitetyt toimenpiteet muilta osin, mutta ei meluvaikutusten johtopäätösten osalta. Viitaten saatuihin lausuntoihin sekä AKL 4 a pykälään, ei ole mahdollista osoittaa uutta loma-asumisen mahdollistavaa rakentamista alueelle. AKL 4 a §:n mukaan alueiden käytössä on turvattava muun muassa maanpuolustuksen edellyttämät kehittämistarpeet.

Kaupunginhallitus ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että se
-merkitsee edellä mainitun tiedoksi
- ja hyväksyy Drottningstrandin ranta-asemakaavan per 31.10.2024 ilman läntistä
RA-korttelia nro 1.

Päätöksestä aiheutuu kaavakartan lisäksi päivitystarvetta mm. kaavaselostuksen
sisältöön.

Asian käsittelyt Keskustelun aikana esittelijä muutti ehdotustaan siten, että asia palautetaan
takaisin valmisteluun

Päätös Kaupunginhallitus päätti muutetun ehdotuksen mukaisesti.

Lisätiedot Kaupunginjohtaja Petra Ståhl, 040 135 9599
Kaupungingeodeetti Kukka-Maaria Luukkonen, 040 1359 281

Kaupunginhallitus 07.04.2025 § 96

Palautettu asia. Asian jatkokäsittely

Edellisen käsittelyn jälkeen maankäyttö- ja rakennuslain pykälän 4a tulkintaan on
saatu lisäselvitystä. Lisäksi konsultti on toimittanut lisäselvitystä
meluvaikutuksista.

Puolustusvoimat ja ELY-keskus ovat katsoneet, että MRL 4 a §:ää tulee soveltaa
kokonaisuudessaan nyt käsiteltävän ranta-asemakaavan vaikutuksiin. Siis sekä
kehittämistarpeiden turvaamisen että sen osalta, ettei toimintamahdollisuuksia
heikennetä. Hallituksen esityksessä pykälän 4 a osalta kuitenkin todetaan
seuraavaa:

*”Alueidenkäytön suunnittelussa olisi varmistettava, ettei maanpuolustuksen,
rajaturvallisuuden ja rajavalvonnan, väestönsuojelun tai huoltovarmuuden
toimintamahdollisuuksia heikennetä. Pykälän tarkoituksena olisi korostaa
tarvetta ennakkolisesti ottaa huomioon kaavoituksessa kansallisen turvallisuuden
turvaamiseen tarvittavien alueiden kehittämismahdollisuudet sekä estää muulla
alueidenkäytöllä edellä mainittujen toimintamahdollisuuksien heikentäminen.
Alueidenkäytön suunnittelussa olisi kaavoitusviranomaisen selvitettävä
maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisesti yhteistyössä asianomaisten
erityisviranomaisten kanssa laadittavan kaavan merkittävät vaikutukset
kansalliseen turvallisuuteen.”*

Nyt arvioitavana olevassa tilanteessa maakuntakaavan merkinnöillä ja
määräyksillä on alueidenkäyttölain 4 a §:n mukaisesti otettu huomioon ja
turvattu kehittämistarpeet ja nyt ranta-asemakaavalla olisi varmistettava, ettei
toimintamahdollisuuksia heikennetä. 4a §:n johtava ajatus on siis ennakolta
turvata alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän keinoilla mm. maanpuolustuksen
tarpeet. Kun ne ovat asianmukaisella kaavatasolla turvattu ja huomioitu, muulla
maankäytöllä niitä ei saisi heikentää. Nyt kun pohditaan Drottningstrandin
kaavoitusta, korostuu 4 a §:ssä mainittu velvollisuus ottaa huomioon se, ettei
puolustusvoimien edellytyksiä heikennetä siten, kun ne on mm.
maakuntakaavassa haluttu turvata.

Ranta-asemakaavalla ei suunnitella puolustusvoimien tai muun 4 a §:ssä mainitun
tahon alueita. Meluselvityksin on lisäksi voitu osoittaa, että meluraja-arvot

alittuvat alueelle suunnitelluilla rakennuspaikoilla jopa korotetuilla laukaisumäärillä.

Ehdotus	Kaupunginhallitus hyväksyy laaditut vastineet ja esittää kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyisi Drottningstranden ranta-asemakaavan kaavaselostuksen sekä kaavakartan merkintöinen per 31.10.2024
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin.
Lisätiedot	Kaupunginjohtaja Petra Ståhl, 040 135 9599 Kaupungingeodeetti Kukka-Maaria Luukkonen, 040 1359 281

Kaupunginvaltuusto 06.05.2025 § 26

Liitteet:

- Vastineet ranta-asemakaavaehdotuksesta saatuun palautteeseen 31.10.2024
- Ranta-asemakaava per 31.10.2024
- Kaavaselostus liitteineen per 31.10.2024

Oheismateriaali

- Vesikasvillisuus selvitys (2. – A.)
- Luontoselvitys (2. – B.)
- Muinaisjäännösinventointi (2. – C.)
- Ampumameluselvitys (2. – D.)
- Luontoselvitys (2. E.)
- Rakennusoikeuden Määrittely (2. – F.)
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS). (2. – G.)
- Uusi Ampumamelumallinnus: (2. – H)
- Kooste-pdf ympäristölupapäätöksistä: AVI, HAO ja KHO. (2. – K.)
- Päivitetty rakennusoikeuden mitoitus. (2. – L.)
- Viranomaisneuvottelun 12.12.2023 muistio-osa A. (2. – M.)
- Drottningstrand, Ekologiset yhteydet. (2. – N)

Ehdotus	Kaupunginhallitus ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy Drottningstranden ranta-asemakaavan kaavaselostuksen sekä kaavakartan merkintöinen per 31.10.2024.
Päätös	Kaupunginvaltuusto päätti yksimielisesti hyväksyä Drottningstranden ranta-asemakaavan kaavaselostuksen sekä kaavakartan merkintöinen per 31.10.2024.
Lisätiedot	Kaupunginjohtaja Petra Ståhl, 040 135 9599 Kaupungingeodeetti Kukka-Maaria Luukkonen, 040 1359 281

Kaupunginhallitus 18.08.2025 § 214

Asian jatkokäsittely.

Sekä Uudenmaan ELY-keskus että Puolustusvoimat hakevat menetetyin määräajan palauttamista.

MRA 94 § :n mukaan kunnan on lähetettävä viivytyksettä yleiskaavan ja asemakaavan hyväksymistä koskeva päätös tiedoksi elinkeino-, liikenne- ja

ympäristökeskukselle. Päätös on kuitenkin saapunut ELY-keskukseen vasta 10.6.2025.

ELY-keskus toteaa hakemuksessaan korkeimmalle hallinto-oikeudelle, että valitusaika olisi loppunut 12.6.2025 ja heillä näin ollen ei olisi ollut mitään mahdollisuuksia reagoida asiaan.

Kaupungin näkemyksen mukaan valitusaika kuitenkin päättyi vasta 19.6.2025, koska päätöksen katsotaan tulleen tiedoksi seitsemän päivän kuluessa siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Puolustusvoimat toteaa omassa hakemuksessaan, että Hangon kaupunki ei ole MRA 94.2. §:n mukaisesti antanut päätöstä viipymättä tiedoksi Puolustusvoimille, vaikka Puolustusvoimat on kirjallisesti 18.10.2022 pyytänyt päätöksen tiedoksisaantia. Hakemusajankohtaan mennessäkään Hangon kaupunki ei ole toimittanut päätöstä Puolustusvoimien tietoon.

Inhimillisen virheen vuoksi päätös on jäänyt Puolustusvoimille toimittamatta. Toisaalta kaupunki on saanut Uudenmaan ELY-keskukselta tiedon, että se on päätöksen Puolustusvoimille toimittanut. Puolustusvoimat on siis saanut päätöksen hakemusajankohtaan mennessä.

Pöytäkirja on ollut nähtävillä yleisessä tietoverkossa asianmukaisesti 13.5.2025 alkaen. Kaavan tiimoilta on käyty niin monta keskustelua Puolustusvoimien edustajien kanssa, että olisi ollut oletettavaa, että Puolustusvoimat itsekin seuraa päätöksentekoa asiassa. Siksi toteamus, ettei Puolustusvoimat ole voinut hakea muutosta kaupunginvaltuuston päätökseen, ei ole täysin oikea.

Kaupunki ei kuitenkaan vastusta menetetyn määräajan palauttamista. Asiassa on tapahtunut virhe. Lisäksi on kysymys hyvinkin periaatteellisesta asiasta; MRL 4a §:n ja Uudenmaan maakuntakaavan melualueen tulkinnasta. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi alueidenkäyttölaiksi on vastaavan sisältöinen pykälä (6 §).

Oheismateriaali

- Selityspyyntö, KHO dnro 2058/2025
- Selityspyyntö, KHO dnro 2074/2025

Ehdotus	Kaupunki toteaa asiassa tapahtuneen inhimillisen virheen, joka on johtanut siihen, ettei MRA 94 § :n mukaista menettelyä ole noudatettu. Kaupunki ei vastusta menetetyn määräajan palauttamista ja toivoo asian käsittelyä kiireellisenä.
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin.
Lisätiedot	Kaupungingeodeetti Kukka-Maaria Luukkonen, 040 1359 281

Kaupunginhallitus 20.04.2026
501/10.02.00/2024

Asian jatkokäsittely.

Puolustusvoimat on jättänyt valituksen Helsingin hallinto-oikeuteen kaupunginvaltuuston 6.5.2025 § 26 tekemästä päätöksestä. Kyseisellä päätöksellä kaupunginvaltuusto hyväksyi Drottningstrandin ranta-asemakaavan.

Korkein hallinto-oikeus on päätöksellään 26.1.2026 palauttanut Puolustusvoimille menetetyt määräajan ja oikeuttanut sen puhevallan menettämisen uhalla viimeistään 30 päivän kuluessa määräajan palauttamista koskevan päätöksen tiedoksi saamisesta toimittamaan valituskirjelmän Helsingin hallinto-oikeuteen.

Helsingin hallinto-oikeus pyytää Hangon kaupunginhallituksen lausuntoa em. valituksen johdosta. Lausunnon antamiselle on myönnetty lisäaikaa 30.4.2026 saakka.

Valituksessaan puolustusvoimat tiivistetysti katsoo, että hyväksymispäätöksen mukainen ranta-asemakaava on maakuntakaavan sekä ranta-asemakaavan sisältövaatimusten vastainen, sekä perustuu puutteellisiin selvityksiin. Kaavassa osoitetut RA-alueet sijaitsevat voimassa olevan maakuntakaavan melualueella, jonka selvitykset ovat olleet asianmukaiset Puolustusvoimien toiminnan turvaamiseksi. Ranta-asemakaavan meluselvitys on pohjatietojensa vuoksi otannaltaan puutteellinen eikä siinä ole otettu huomioon ampuma- ja harjoitustoiminnan kehittymistä. Valituksenalainen Hangon kaupunginvaltuuston 6.5.2025 tekemä päätös Drottningstrandin ranta-asemakaavan hyväksymisestä on lain ja voimassa olevan maakuntakaavan vastainen, ja se on kumottava.

Liite:

- Helsingin hallinto-oikeuden lausuntopyyntö liitteineen 5.3.2026

Ehdotus

Kaupunginhallitus toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Lainsäädäntö

Alueidenkäyttölain (132/1999, AKL) 4 a §:n (467/2019) mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden ja rajavalvonnan, väestönsuojelun sekä huoltovarmuuden edellyttämät kehittämistarpeet ja varmistettava, ettei niistä vastaavien tahojen toimintamahdollisuuksia heikennetä.

AKL 9 §:n 1 momentin mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.

AKL 32 §:n 1 momentin mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Pykälän 2 momentin mukaan viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

AKL 54 §:n 1 momentin mukaan asemakaavaa laadittaessa on maa-kuntakaava ja oikeusvaikutteinen yleiskaava otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään.

AKL 73 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan laadittaessa yleiskaavaa tai asemakaavaa (ranta-asemakaava) pääasiassa loma-asutuksen järjestämiseksi ranta-alueelle on sen lisäksi, mitä yleis- tai asemakaavasta muutoin säädetään, katsottava, että suunniteltu rakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu rantamaisemaan ja muuhun ympäristöön. Pykälän 3 momentin mukaan ranta-asemakaavasta on muutoin voimassa, mitä asemakaavasta säädetään. Mitä 60 §:ssä säädetään asemakaavan ajanmukaisuuden arvioinnista, ei kuitenkaan koske ranta-asema- kaavaa.

Raskaiden aseiden ja räjäytysten melutasoista annettua asetusta (RAME-asetus, VN 903/2017) sovelletaan maankäyttö- ja rakennuslain (AKL, 132/1999) mukaisessa alueidenkäytön suunnittelussa (asetuksen 1 §:n 2 momentti). Asetuksen 3 §:ssä säädetään ulkomelun

ohjearvoista alueidenkäyttö suunniteltaessa. Pykälän 1 momentin mukaan ampuma- ja harjoitusalueiden raskaiden aseiden ampumatoiminnasta ja räjäytyksistä aiheutuva laskennallinen A-taajuuspainotettu ja impulssi-korjattu vuosikeskiäänitaso ei saa ylittää melulle altistuvalla alueella ulkomelun ohjearvoja. Ohjearvoinen vuosikeskiäänitaso on loma-asutuksen osalta LRden 55 dB.

RAME-asetuksen soveltamisesta on annettu Ympäristöhallinnon ohje 1/2018, Raskaiden aseiden ja räjäytysten melun arviointi.

Maakuntakaavan melualue

Maakuntakaavan melualueen rajausviiva ei merkitse rakennuskieltoa viivarajauksen alueen sisällä olevalle alueelle vaan on merkitykseltään informatiivinen. Merkintä edellyttää selvityksiä, miten alueelle voidaan sijoittaa toimintoja ottaen huomioon mahdollinen ampumamelu. Tämä käy ilmi maakuntakaavamääräyksestä, jonka mukaan ”Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon ympäristömelulle asetetut säädökset. Suunniteltaessa alueelle uusia melulle mahdollisesti herkkiä toimintoja on Puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.” Ranta-asemakaavan yhteydessä laadituilla tarkemmilla meluselvityksillä on selvitetty melutasoja, jotta melulle asetetut säädökset voidaan ottaa kaavamääräyksen vaatimalla tavalla huomioon. Puolustusvoimilta saatu lausunto on pyydetty ja saatu.

Maakuntakaavan selostuksen s. 207 mukaan ”Ominaisuusmerkinnöillä osoitetaan puolustusvoimien toiminnasta aiheutuvat melualueet sekä suojavyöhykkeet. Melualueilla (me-p) tarkoitetaan vyöhykkeitä, joiden sisällä melutaso voi ylittää Valtioneuvoston asetuksissa määritellyt ohjearvot. Valtioneuvosto on antanut päätökset ampumaratojen (53/1997) sekä raskaiden aseiden ja räjäytysten (903/2017) melutasojen ohjearvoista. Näiden asetusten perusteella maakuntakaavassa osoitetaan ampuma- ja harjoitusalueiden raskaiden aseiden ampumatoiminnasta ja räjäytyksistä aiheutuva melualue A-taajuuspainotettuna ja impulssikorjattuna vuosikeskiäänitasona (55 dB LRden) ja ampumaratojen melu esitetään A-taajuuspainotettuna enimmäistasona (65 dB LAImax).” Kaupunginhallitus kiinnittää huomiota siihen, että me-p ominaisuusmerkinnällä olevilla alueella melu voi ylittää ohjearvot. Tämä tarkoittaa sitä, ettei niin välttämättä tapahdu.

Impulssikorjattu vuosikeskiäänitaso 55 dB tarkoittaa melutasoa, jota on oikaistu sen mukaan, kuinka häiritseväksi ihminen kokee äkilliset, iskumaiset äänet (kuten laukaukset tai kolahdukset) pitkällä aikavälillä. Äkilliset impulssimaiset äänet ovat häiritsevempiä kuin tasainen humina, siksi laskennalliseen tasoon lisätään impulssikorjaustermi, jonka suuruus vaihtelee riippuen melun lähteestä. Koska kyseessä on vuosikeskiäänitaso, melutaso voi tuki olla yksittäisinä hetkinä huomattavasti korkeampi kuin 55 dB, ja silti vuosikeskiäänitaso ei ylity ja rakentaminen on näin ollen mahdollista.

Edelleen maakuntakaavan selostuksen s. 207 mukaan ”Puolustusvoimien melualueen ominaisuusmerkintään ei liity rakentamisrajoitusta eikä se sen vuoksi sinänsä estä yksittäisten rakennusten sijoittamista alueelle. Merkinnällä osoitetaan tarve ottaa meluhaitta huomioon, kun kunta tekee rakentamista koskevaa lupaharkintaa. Rakennusluvan myöntämisen edellytykset arvioi aina kunta.” Kaupunginhallitus kiinnittääkin huomiota siihen, että kaavaselostuksen mukaan ominaisuusmerkintään ei liity rakentamisrajoitusta eikä se sen vuoksi sinänsä estä yksittäisten rakennusten sijoittamista alueelle, ja että merkinnällä osoitetaan tarve ottaa meluhaitta huomioon, kun kunta tekee rakentamista koskevaa lupaharkintaa. Jos nyt käsillä olevassa tilanteessa olisi haettu suoraan rakentamislupaa, melu olisi tullut arvioida lupaharkinnan yhteydessä. Nyt kun on laadittu ranta-asemakaavaa, on AKL 4a ja 9 §:ien mukaan tullut arvioida merkittävät vaikutukset. Maakuntakaavan ominaisuusmerkintä ei estä rakentamista, kunhan melu on otettu asianmukaisesti huomioon.

Todettakoon, että ranta-asemakaava on oikeusvaikutteisen ranta-yleiskaavan mukainen ja se sisältää 2 uutta rakennuspaikkaa.

Tehdyt meluselvitykset ja johtopäätökset

Maakuntakaavan me-p ominaisuusmerkinnällä osoitettu alue (musta mutkitteleva viiva) on otettu Akukonin meluselvityksen (puolustusvoimien tilaama ja ranta-asemakaavan valmisteluaineistossa mukana) liitekartasta C1, koska se on kooltaan ja muodoltaan täysin vastaava kuin maakuntakaavaan merkitty alue me-p. Kaavaselostuksen s. 32, kuva 18, osoittaa kuitenkin, että Akukonin selvityksen mukaan melu on alle 55 db niillä alueilla, joille ranta-asemakaavassa on loma-asumisen rakennuspaikat kaavoitettu. Drottningstrandin ranta-asemakaavan RA rakennuspaikat ovat selvästi melualueen 55 dB ulkopuolella sijoittuen alueille 45 – 55 dB. Osittain jopa alle 45 dB melumallinnuksen rajan. Tämän mukaan rakennuspaikat sijoittuvat alueille, jossa mallinnettu ampumamelutaso ei ylitä säädettyjä raja-arvoja, ja rakennuspaikat ovat sen mukaisesti loma-asuntojen rakentamiseen soveliaita.

Kaavaehdotuksesta pyydettiin viranomaislausunnot. ELY-keskus kritisoi ampumamelumääräystä ja katsoi, että ”kaavassa pitää varmistaa riittävillä selvityksillä, että kaavan ja sen määräysten mukainen rakentaminen on mahdollista, eikä sitä voida jättää selvittäväksi rakennusluvan yhteydessä.” Mallinnuksen laatijaksi valikoitui Ramboll Oy. Mallinnusta varten lähtötiedot pyydettiin ja saatiin Puolustusvoimien edustajalta alkuvuodesta 2023. Mallinnus valmistui syyskuun 2023 lopulla. Ramboll-mallinnusraportti on kaavan oheisaineistona 2.H: ”Ramboll Oy, Hanko-Syndalen-Tvärminne, ampumaharjoitusalueen, 29.9.2023.”

Ramboll 2023 selvitys perustui valtioneuvoston asetukseen raskaiden aseiden ja räjäytysten melutasoista (RAME-asetus) annettuihin ohjearvoihin ja toimenpideraja-arvoihin. Lisäksi selvitys perustui ympäristöministeriön ohjeeseen Raskaiden aseiden ja räjäytysten melun arviointi (1/2018), joka on annettu RAME-asetuksen soveltamisen helpottamiseksi. Ympäristöministeriön ohje täydentää aikaisempaa Puolustusvoimien antamaa ohjetta Raskaiden aseiden ja räjähteiden aiheuttaman ympäristömelun arviointi (2005). Tärkeimpänä täydennyksenä Puolustusvoimien suositusarvo-ohjeeseen Ympäristöministeriön ohje sisältää yksityiskohtaisen menettelyn melun mallilaskentaan. Lähtökohtana on, että mallinnus on ensisijainen ja yksinäänkin riittävä raskaiden aseiden ja räjäytysten melun arviointi- ja selvitysmenetelmä. Melulaskennassa käytettiin 3D-maastomallin huomioivaa SoundPLAN 9.0 -laskentaohjelmaa ja sen sisältämää yleistä teollisuusmelun laskentamallia (GPM, 2019). 3D-laskentamalli ottaa huomioon etäisyysvaimenemisen, ilman äänenabsorption, maastonmuodot, esteet, heijastukset sekä maanpinnan absorptio-ominaisuudet. Laskentamallissa on oletuksena ns. vähän ääntä vaimentavat olosuhteet, eli lievä myötätuuli melulähteestä laskentapisteeseen päin. Lähtötiedot meluselvitykseen on saatu puolustusvoimilta, josta yhteyshenkilönä on toiminut Asko Parri. Tulasemien sijoittelu harjoitusalueella on tehty aikaisemman meluselvityksen perusteella (Akukon, 23.11.2018) sekä Puolustusvoimilta saadun 2022 vuoden johtosäntökartan ja aseiden seurantatietojen perusteella. Melumallinnukseen saatiin aseiden ja räjäytysten lähtötiedoksi vuosina 2005–2021 mitattuja (Akukon) raskaiden aseiden melupäästöjä taajuuskaistoittain ja eri suuntiin. Lisäksi Puolustusvoimilta saatiin vuoden 2022 seurantatiedot harjoitusalueen laukausmääristä, johon oli eritelty kaikkien aselajien vuorokausijakaumat ja viikonloppujakaumat. Rambollin raportin mukaan sovellettava 55 dB ohjearvo alittuu loma-asuntojen rakennuspaikkojen alueella, kiinteistön 78– 401–3–27 eteläosassa. Pieneltä osin tontin luoteiskulma on melualueella, mikä on kaavassa merkitty maa- ja metsätalousalueeksi.

Vuoden 2023 lisäksi Ramboll on tehnyt ampumamelumallinnuksen vuonna 2025. Näitä uusimpia tietoja on koottu tarkastelussa 21.03.2025, joka on saatettu kaupunginhallituksen 07.04.2025 kokoukseen. Ramboll Oy:n ampumamelumallinnuksessa 2025 lähtötietoina oli yhdistelmä vuoden 2018 (Akukon) ja 2023 (Ramboll) tiedoista. Mallinnuksessa on mukana kaikki aselajit. Lähtötiedot on koottu vuoden 2018 ja 2023 mallinnusten sarakkeiden/rivien tiedoista siten, että jokaisella rivillä on sarakkeiden suurin lukuarvo. Eli lähtötiedot muodostavat perustellusti melumallinnuksen käytössä olevat laukausten ja räjäytysten maksimi-arvot. Drottningstrandin RA rakennuspaikat sijoittuvat tässäkin mallinnuksessa kokonaan 55 dB melukäyrän alapuolelle. Tämä osoittaa, että vaikka jokaiselta toteutuneelta vuodelta valitaan kustakin aselajista suurin lukuarvo, alittuu Drottningstrandin RA rakennuspaikkojen kohdalla 55 dB melutaso. Tarkastelusta 21.03.2025 käy myös ilmi, että kuvan C-2 mukaan Drottningstrandin RA korttelialueilla melutaso on välillä 52 – 54 dB. Kaikki RA rakennusten paikat ovat alle 55 dB melualueella ja suurelta osin myös alle 52 dB

alueella. Rakennusten sijoittelu täyttää hyvin melun osalta asetetut rajoitukset ja ohjeet ja antaa mahdollisuuden myös kovempiin melutasoihin ja harjoittelutoiminnan lisääntymiseen, kuten puolustusvoimien valituksessa on esitetty. Drottningstrandin RA korttelialue/rakennuspaikat sijoittuvat moniin muihin kohteisiin verrattuna kuitenkin erityisen hyvin korkean, kallioisen mäkiharjanteen eteläpuoleiseen katveeseen. Vaikka puolustusvoimat ylittäisivät paljonkin nykyisen ympäristöluvan sallimat ammuttamäärät (eli ammuntojen aiheuttaman vuosimelutason) melutaso Drottningstrandin RA alueille ei helposti nouse yli 55 dB tason.

AKL 9 §:n 1 momentin mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Edellä mainitut meluselvitykset ovat laadittu lain edellyttämällä tarkkuudella käyttäen ulkopuolisia ammattilaisia. Kaavan merkittävät vaikutukset sekä 4a §:n tarkoittamalla tavalla puolustusvoimien toimintaan, että loma-asutuksen järjestämiseksi melun kannalta hyväksyttävällä tavalla on arvioitu.

AKL 4a §:n tulkinta

HE:n 4a §:n yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan ”maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaavoitusta ohjaavat kaavalajikohtaiset sisältövaatimukset (28, 39 ja 54 §) sekä valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (22–24 §). Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden ja rajavalvonnan, väestönsuojelun sekä huoltovarmuuden kehittämistarpeiden turvaamisesta ja niiden toimintamahdollisuuksien varmistamisesta kaavoituksessa. Pykälä tulisi ottaa huomioon kaikessa kaavoituksessa. Puolustusvoimien turvattavat kehittämistarpeet voisivat liittyä aluevalvonnan, varuskuntien, harjoitusalueiden, varikoiden tai muiden Puolustusvoimien toimintojen järjestämiseen. Rajavalvonnan ja rajaturvallisuuden turvattavat kehittämistarpeet voisivat liittyä rajaturvallisuustehtävien hoitamiseen esimerkiksi alueilla, joilla on rajavalvontatekniikkaa. Väestönsuojelun osalta olisi turvattava esimerkiksi johtokeskusten, väestönsuojien ja muiden väestönsuojelun toimintojen kehittämistarpeet. Huoltovarmuuden kehittämistarpeet alueidenkäytössä voisivat liittyä esimerkiksi energiantuotantoverkkojen ja viestintäverkkojen kehittämiseen tai elintarvikehuollon kannalta merkittäviin toimintoihin sekä terveydenhuollon toimivuuden kannalta merkittäviin toimintoihin kuten sairaaloihin. Alueidenkäytön suunnittelussa olisi varmistettava, ettei maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden ja rajavalvonnan, väestönsuojelun tai huoltovarmuuden toimintamahdollisuuksia heikennetä. Pykälän tarkoituksena olisi korostaa tarvetta ennakkolisesti ottaa huomioon kaavoituksessa kansallisen turvallisuuden turvaamiseen tarvittavien alueiden kehittämismahdollisuudet sekä estää muulla alueidenkäytöllä edellä mainittujen toimintamahdollisuuksien heikentäminen. Alueidenkäytön suunnittelussa olisi kaavoitusviranomaisen selvittävä maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisesti yhteistyössä asianomaisten erityisviranomaisten kanssa laadittavan kaavan merkittävät vaikutukset kansalliseen turvallisuuteen.”

Nyt arvioitavana olevassa tilanteessa maakuntakaavan merkinnöillä ja määräyksillä on alueidenkäyttölain 4a §:n mukaisesti otettu huomioon ja turvattu kehittämistarpeet ja nyt ranta-asemakaavalla olisi varmistettava, ettei toimintamahdollisuuksia heikennetä. 4a §:n johtava ajatus on siis ennakolta turvata alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän keinoilla mm. maanpuolustuksen tarpeet. Kun ne ovat asianmukaisella kaavatasolla turvattu ja huomioitu, muulla maankäytöllä niitä ei saisi heikentää.

Uusimmassa vuoden 2025 melumallinnuksessa (Ramboll) on tarkasteltu ilmoitettuja lukuja suurempia ammuttamääriä. On siis tehty tarkastelu, joka perustuu puolustusvoimilta saatuja tietoja kovempaan ammuttameluun. Tämä herkkyystarkastelu on tehty juurikin alueidenkäyttölain 4a §:n tarkoittamalla tavalla, eli ettei puolustusvoimien toimintamahdollisuuksia heikennettäisi.

HE:n mukaan alueidenkäytön suunnittelussa olisi kaavoitusviranomaisen selvittävä maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisesti yhteistyössä asianomaisten erityisviranomaisten kanssa laadittavan kaavan merkittävät vaikutukset kansalliseen turvallisuuteen. Tämä tarkoittaa normaalia alueidenkäyttölain 9 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaista velvollisuutta selvittää kaavan merkittävät vaikutukset ottaen huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Ranta-asemakaava on tavanomainen ja suppea-alainen ja melun osalta on tehty

riittävät selvitykset ottaen huomioon ranta-asemakaavoitusta (ja asemakaavoitusta) koskevat sisältövaatimukset sekä maakuntakaavan ohjausvaikutus. Alueidenkäyttölain 4a § ei tätä 9 §:n perusveloitetta laajenna, vaan tuo siihen vain yhden uuden ulottuvuuden ja selvitettävän asian.

Puolustusvoimien ampumatoimintaa rajoittaa myös voimassa oleva ympäristölupa. Toiminnan tulee pysyä voimassa olevan ympäristöluvan raameissa. Ranta-asemakaavaa laadittaessa on lähdettävä nykyisen, voimassa olevan ympäristöluvan melurajoista, koska muuta tietoa ei ole. Puolustusvoimat on valituksessaan maininnut, että ympäristölupaa on mahdollista muuttaa. Ympäristöluvan muuttaminen kuitenkin vaatii oman haku- ja käsittelyprosessinsa; siihen vaikuttaa ympäröivä maankäyttö ja rakennuskanta ja siihen liittyy valitusmahdollisuus. Tällä seikalla, johon puolustusvoimat on vedonnut, ei ole merkitystä tätä kaavavalitusasiaa ratkaistaessa.

Nyt kun pohditaan Drottningstrandin kaavoitusta, korostuu 4a §:ssä mainittu velvollisuus ottaa huomioon se, ettei puolustusvoimien edellytyksiä heikennetä siten, kun ne ovat mm. maakuntakaavassa haluttu turvata. Kun ranta-asemakaavalla ei edes suunnitella puolustusvoimien alueita, on selvää, ettei nyt ole mahdollista laajentaa sitä, mitä on maakuntakaavassa todettu.

Kaavapäätöksen arviointi

Valituksenalaista kaavapäätöstä tulee arvioida maankäyttö- ja rakennuslain/alueidenkäyttölain mukaisin kriteerein. Kaavapäätöksessä ei tule arvioida puolustusvoimista annetun lain sisältöä tai valtiollisia sopimuksia puolustukseen liittyen, vaan riittävää on se, että puolustusvoimia kuullaan erikseen kaavaprosessissa ja merkittävät vaikutukset arvioidaan AKL 9 §:n mukaisesti. Sen osalta, kun puolustusvoimat viittaa uusiin lakimääräisiin tehtäviin 18.6.2025 lukien, niitä ei tule huomioida senkään vuoksi, koska valituksenalainen kaavapäätös oli tehty ko. ajankohtaa aiemmin.

Kaiken edellä todetun lisäksi ranta-asemakaavassa on kohdassa ”muita määräyksiä” annettu asianmukaisia määräyksiä, joilla meluselvitysten lisäksi otetaan huomioon ja minimoidaan ampumamelun kulkeutuminen loma-asuntoihin ja niiden pihapiiriin. Nämä kaavamääräykset myös turvaavat puolustusvoimien toimintamahdollisuuksia, koska ilman erityisiä kaavamääräyksiäkin lomarakennuspaikoilla ei ylity 55 db meluraja. Kaavamääräysten vuoksi puolustusvoimien toimintamahdollisuuksia siis edelleen lisätään.

Lisäksi ranta-asemakaavan kaavamääräys siitä, että rakennusluvan yhteydessä tulee selvittää ajankohtainen tilanne ampumamelun suhteen, tuo melunhallintaan vielä yhden elementin lisää. Tämä kaavamääräys ampumamelun vaikutusten lieventämiseksi on laadittu siten kuin maakuntakaavan selostuksen s. 207 todetaan, eli ”merkinnällä me-p osoitetaan tarve ottaa meluhaitta huomioon, kun kunta tekee rakentamista koskevaa lupaharkintaa”.

AKL 73 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan laadittaessa yleiskaavaa tai asemakaavaa (ranta-asemakaava) pääasiassa loma-asutuksen järjestämiseksi ranta-alueelle on sen lisäksi, mitä yleis- tai asemakaavasta muutoin säädetään, katsottava, että suunniteltu rakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu rantamaisemaan ja muuhun ympäristöön. Pykälän 3 momentin mukaan ranta-asemakaavasta on muutoin voimassa, mitä asemakaavasta säädetään. Sen lisäksi, mitä kaavaselostuksessa ja kaavoittajan vastineista käy ilmi, ylimääräisessä viranomaisneuvottelussa 12.12.2023 todettiin, että kaikki ehdotusvaiheen lausunnoissa esiin nostetut viranomaiskommentit on otettu huomioon ja sen mukaisesti lopullista kaavakarttaa ja määräyksiä on tarpeen mukaan tarkistettu. Ottaen huomioon kaavaselostuksessa kuvatut laaditut selvitykset, esitetty vaikutusten tarkastelu ja vaikutusten arviointi sekä viranomaisneuvottelun 12.12.2023 mukaisesti tehdyt tarkistukset, ranta-asemakaava täyttää AKL:n sisältövaatimukset.

Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen 15.5.2023 varsin vastaavasta tilanteesta, jossa oli kysymys alueidenkäyttölain 4a §:stä, ampumamelusta ja uudesta loma-asumisesta. Ko. tapauksessa ranta-asemakaavassa ei oltu annettu meluhaittojen estämistä tai rajoittamista koskevia määräyksiä eikä oltu tehty riittäviä selvityksiä. Tapauksessa uusi vapaa-ajanasutus olisi sijoittunut alueelta vuonna 2017 laaditun meluselvityksen mukaan melualueelle 2, jossa meluarvo ylittää 55 dB LAeq. Edellä kuvatussa hallinto-oikeuden päätöksessä tilanne oli siis se, ettei vaikutuksia ollut lainkaan selvitetty ja siksi kaava kumottiin. Tapauksesta käy ilmi se, että hallinto-oikeus pitää raskaiden aseiden ja räjäytysten melutasoista annetun valtioneuvoston asetusta sellaisena selvityksenä, joka

osoittaa terveellisuuden, turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta hyväksyttävät suurimmat melutasot. Nyt kun Drottningstrandin tapauksessa nämä ko. asetuksen melutasot eivät selvitysten mukaan ylity, on meluolosuhteita pidettävä asetuksen suhteen asianmukaisena ja näin ollen ne täyttävät kaavan sisältövaatimukset (alueidenkäyttölaki 54 §). Drottningstrandin tapauksessa on myös pidettävä selvänä, että ranta-asemakaava perustuu alueidenkäyttölain 9 §:n edellyttämällä tavalla riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin, koska niitä on tehty jo kolme kappaletta. Tapauksessa hallinto-oikeus katsoo, että 4a §:ää tulee arvioida nimenomaan siten, ettei toimintamahdollisuudet heikenny.

Kaavan valmistelussa on puolustusvoimien harjoitusalueen melua selvitetty kaavaselostuksen mukaan seuraavin asiakirjoin:

1. Vanhemmat selvitykset ja kaavahanketta varten laaditut selvitykset:

D. AMPUMAMELUSELVITYS Syndalenin ampuma- ja harjoitusalue. Ympäristömeluseelvitys, päivitys 2018. TL Akustiikka, Akukon Oy 23.11.2018.

2. Kaavaehdotuksen nähtävilläolon aikana ja jälkeen laaditut selvitykset ja tarkastelut sekä muut lähdeaineistot ja tulosteet:

H. UUSI AMPUMAMELUMALLINNUS: ”Ramboll Oy, Hanko-Syndalen-Tvärminne, ampumarjoitusalueen, melumallinnus, meluseelvitys, 1510078133, 29.9.2023.”

I. Mallinnuksen (aineistokohta H.) pohjalta tehdyt tarkemmat melumallinnukset.

3. Kaavakonsultti on toimittanut lisäselvitystä meluvaikutuksista kaupunginhallituksen 07.04.2025 § 96 kokoukseen:

Drottningstrandin ranta-asemakaava, Syndalenin ammuntamäärät, ampumamelumallinnukset, Tarkastelu 21.03.2025.

Ramboll 2025, 16.1.2025 (kuva 1).

Lopuksi

Hyväksymispäätöksen mukainen ranta-asemakaava on maakuntakaavan sekä ranta-asemakaavan sisältövaatimusten mukainen ja perustuu riittäviin selvityksiin ranta-asemakaavan ohjaustarve huomioiden. Kaavassa osoitetut RA-alueet eivät laadittujen selvitysten mukaan sijaitse voimassa olevan maakuntakaavan yli 55 db melualueella. Selvityksiin on saatu tiedot puolustusvoimilta ja selvitykset ottavat asianmukaisella tavalla huomioon myös puolustusvoimien kehitystarpeet ja toiminnan turvaamisen. Valituksenalainen päätös on lain ja voimassa olevan maakuntakaavan mukainen eikä sitä ole näin ollen kumottava. Valitus tulee kokonaisuudessaan hylätä.

Päätös

Lisätiedot

Kaupungingeodeetti Kukka-Maaria Luukkonen, 040 135 9287